

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΜΕ ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Δημιουργικές Συνεργασίες Δημοτικών Σχολείων με Εικαστικούς Καλλιτέχνες

Σχολική Χρονιά 2019 - 2020

Τίτλος ενότητας: «Η μετανάστευση ως συνδεδετικός κρίκος»

Θεματική Περιοχή: Κοινωνία και Ζωή

Βαθμίδες: 2 και 3 / **Τάξεις:** Ε' και ΣΤ'

Διάρκεια: 2 X 80λεπτα μαθήματα

ΣΚΕΠΤΙΚΟ

Ο πληθυσμός του σχολείου στο σύνολό του αποτελείται από παιδιά που κατάγονται από άλλες χώρες. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα ίδια τα παιδιά έχουν βιώσει τη μετανάστευση και σε άλλες περιπτώσεις άλλα μέλη της οικογένειας (γονείς, παππούδες). Η ανάγκη για να νιώθουν ότι ανήκουν σε ένα κοινό σύνολο είναι σημαντική και για τα ίδια τα παιδιά ξεχωριστά, αλλά και για την ενδυνάμωση του σχολείου ως κοινότητα. Στόχος της ενότητας είναι η κατανόηση και η αποδοχή από τα παιδιά ότι ενώ ο/η καθένας/καθεμία είναι μια ξεχωριστή οντότητα με τη δική του/της προσωπικότητα, ανήκει σε ένα σύνολο με κοινό χαρακτηριστικό τη μετανάστευση. Παράλληλα, στόχος είναι να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η μετανάστευση παρατηρείται παντού, ακόμα και στη φύση. Όπως μαζεύονται τα πουλιά σε σμήνη και μετακινούνται γιατί είναι αναγκαίο για την επιβίωσή τους, με παρόμοιο τρόπο κι ο άνθρωπος όταν εξαρτάται από αυτόν η επιβίωσή του, μετακινείται αφού πρώτα οργανωθεί σε μια ομάδα. Στην περίπτωση της σχολικής μονάδας, τα παιδιά της Ε' τάξης φαντάζονται ότι λειτουργούν ως ένα σμήνος αποτελούμενο από διαφορετικά πουλιά που έχουν καταλήξει στον ίδιο χώρο για να διασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Από την άλλη πλευρά, τα παιδιά της ΣΤ' τάξης δημιουργούν τις ατομικές τους προσωπογραφίες, τις οποίες ακολουθώντας, θα τις παρουσιάσουν όλες μαζί σε ένα μεγαλύτερο έργο που αποτυπώνει το σύνολο των παιδιών στην καθημερινότητά τους.

Στόχοι ενότητας (Βαθμίδα 2)

Τα παιδιά να:

- 1.1.1. διερευνούν ιδέες σε σχέση με τη μνήμη/χρονικές στιγμές (π.χ. τι έκανα τις τελευταίες μέρες πριν φύγω από τη χώρα μου, πώς ένιωθα), προσδοκίες και όνειρα.
- 1.5.1. συνδέουν κοινωνικούς προβληματισμούς με εικαστικές δράσεις σε σχέση με την καθημερινή επαφή και τις σχέσεις τους με τους άλλους.
- 2.1.1. εντοπίζουν και να αξιοποιούν μορφολογικά και δομικά στοιχεία όπως σημείο, γραμμή (ευθεία, καμπύλη, περίγραμμα), σχήμα (γεωμετρικά σχήματα/οργανικά σχήματα), όγκος, κίνηση, τοποθέτηση.
- 3.1.1. εξερευνούν τις ιδιότητες των υλικών όπως τραχύ/λείο, απορροφητικό, εύκαμπτο/δύσκαμπτο
- 3.2.1. χρησιμοποιούν υλικά από το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον και να διερευνούν τις επιδράσεις τους στη σύγχρονη κοινωνία (μείωση, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση), για την παραγωγή έργων δύο και τριών διαστάσεων.
- 3.2.3. χρησιμοποιούν τεχνικές όπως: ζωγραφική και κατασκευές με διάφορα υλικά (π.χ. χαρτί, αντικείμενα καθημερινής χρήσης, ανακυκλώσιμα υλικά).
- 4.1.1. εκφράζουν τα συναισθήματά τους για τα δικά τους εικαστικά έργα και τα έργα των άλλων.

4.3.1. αποδίδουν πολλαπλές σημασίες σε έργα τέχνης, εικόνες, αντικείμενα περιγράφοντας τα συναισθήματα και τις προσωπικές εμπειρίες τους από τη δημιουργική διαδικασία.

Στόχοι ενότητας (Βαθμίδα 3)

Τα παιδιά να:

1.1.1. παράγουν συνειρμούς, να θέτουν ερωτήματα, υποθέσεις για τις πολλαπλές ταυτότητες που αποκτούν μέσα από τη μετανάστευσή τους σε μια νέα χώρα, την έννοια του «προφίλ» μέσα από τα πορτρέτα τους στο παρόν και για την επίδραση του καθημερινού περιβάλλοντος του σχολείου στη συλλογική τους ταυτότητα.

1.5.1. συνδέουν τους προβληματισμούς, τις υποθέσεις και τα ερωτήματά τους, που αφορούν στην καθημερινότητά τους και τη συναναστροφή τους με τους/τις συμμαθητές/ριες τους που είναι και αυτά παιδιά από άλλες χώρες, με την εικαστική τους δράση.

2.2.1. αναγνωρίζουν συμβάσεις ή/και τις ανατροπές που θα προκύψουν μέσα από τη δική τους ενασχόληση με την τεχνική των πορτρέτων Φαγιούμ.

3.2.1. διερευνούν την τεχνική των πορτρέτων Φαγιούμ για την παραγωγή αυτοπροσωπογραφιών.

3.2.1. διερευνούν τεχνικές ζωγραφικής και τις δυνατότητες ανάμιξης χρωμάτων με τη χρήση λαδοπαστέλ.

3.4.1. τροποποιούν τα εικαστικά τους έργα (έγχρωμα πορτρέτα) περιορίζοντας την παλέτα τους στο άσπρο και το μαύρο.

4.1.1. παρουσιάζουν τη διαδικασία και το αποτέλεσμα της εικαστικής εργασίας τους (η μελέτη της τεχνικής των πορτρέτων Φαγιούμ, η αξιοποίηση τους από τους αρχαίους Αιγύπτιους και η αξιοποίησή τους από τα παιδιά για τους σκοπούς της ενότητας).

Πορεία Ενότητας (Ε΄ Τάξη – Σμήνη Πουλιών)

Μάθημα 1

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Γνωριμία με το έργο του καλλιτέχνη

Ο καλλιτέχνης, Χάρης Πασπαλής, συστήνεται στα παιδιά και τους παρουσιάζει φωτογραφίες από κάποια έργα του σε μορφή παρουσίασης Powerpoint. Τα παιδιά μπορούν να κάνουν κάποιες ερωτήσεις στον καλλιτέχνη, αν το επιθυμούν, για να λύσουν απορίες τους σχετικά με τη δουλειά του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Αποδημητικά πουλιά

Ο καλλιτέχνης αναφέρει στα παιδιά τα αποδημητικά πουλιά, τα οποία αναγκάζονται να αφήσουν τη χώρα όπου ζουν για να βρουν καλύτερες συνθήκες σε μια άλλη, ώστε να μπορέσουν να επιβιώσουν. Κατά τη συζήτηση προκύπτει και το συμπέρασμα ότι κανένα πουλί δεν ταξιδεύει μόνο του, αλλά όλα οργανώνονται σε ομάδες, τα σμήνη. Καλεί τα παιδιά να αναφέρουν ποια από όλα έχουν καταγωγή από άλλες χώρες και προτρέπει όλα τα παιδιά να φανταστούν τους εαυτούς τους ως ένα σμήνος αποτελούμενο από διαφορετικά πουλιά που έχουν καταλήξει στον ίδιο χώρο για να διασφαλίσουν την επιβίωσή τους.

Παρουσιάζεται στα παιδιά μια εικόνα όπου φαίνονται τα είδη των διαφόρων πουλιών και οι ήπειροι από τις οποίες ξεκινά και στις οποίες καταλήγει το κάθε είδος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Σχεδιασμός των πουλιών

Ο καλλιτέχνης ζητά από τα παιδιά να παρατηρήσουν προσεκτικά την εικόνα και να επιλέξει το καθένα το πουλί που του αρέσει περισσότερο. Τα παιδιά σχεδιάζουν το πουλί στο εικαστικό τους ημερολόγιο και όταν είναι έτοιμα, τους δίνεται ένα μεγάλο κομμάτι από χαρτοκιβώτιο για να σχεδιάσουν πάνω το σώμα και τις φτερούγες ενωμένες.

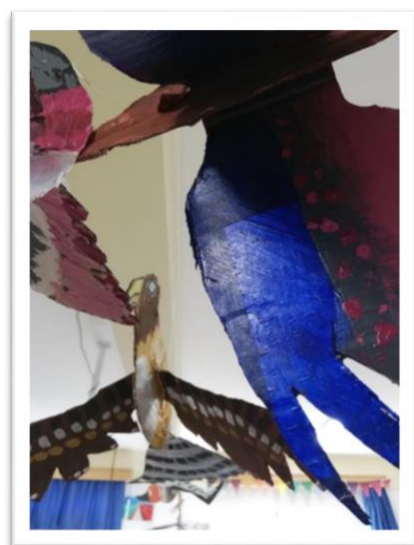
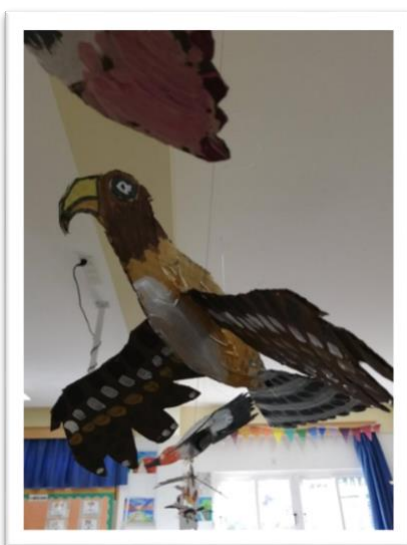
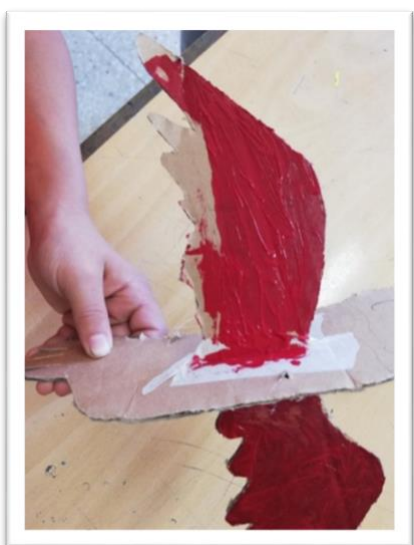
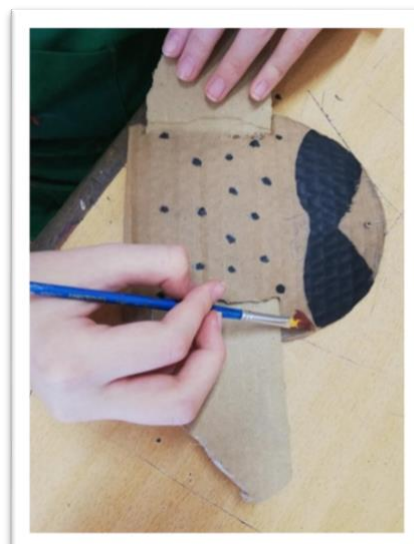
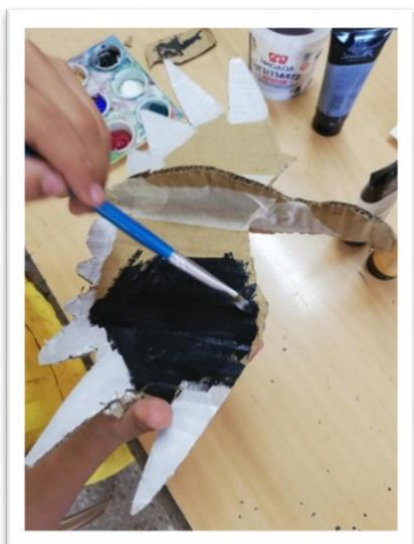
Μάθημα 2

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Κόψιμο και στήσιμο πουλιών

Τα παιδιά παίρνουν τα χαρτόνια πάνω στα οποία σχεδίασαν τα πουλιά το περασμένο μάθημα. Τα κόβουν με το ψαλίδι και με τη βοήθεια του καλλιτέχνη περνούν τις φτερούγες κάθετα μέσα στο σώμα. Το κάθε παιδί ενισχύει την ένωση χρησιμοποιώντας χάρτινη αυτοκόλλητη ταινία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Απόδοση χρωμάτων και ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των πουλιών

Τα παιδιά παρατηρούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του πουλιού που επέλεξαν και προσπαθούν να τα αποδώσουν με μολύβι. Ακολούθως, χρησιμοποιούν ακρυλικές μπογιές, δημιουργούν τα χρώματα που χαρακτηρίζουν τα πουλιά και τα ζωγραφίζουν. Τα παιδιά προσπαθούν να καλύψουν κάθε πλευρά και, σύμφωνα με τις οδηγίες του καλλιτέχνη, να αποδώσουν με τις κατάλληλες πινελιές τα πυκνά φτερά που καλύπτουν το σώμα των πουλιών. Όταν το χρωμάτισμα τελειώσει και στεγνώσει η μπογιά, μια λεπτή κλωστή θα περάσει από το κάθε πουλί για να μπορεί να κρεμαστεί ακολούθως, στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου ώστε να δημιουργηθούν τα σμήνη.

Πορεία Ενότητας (Στ' Τάξη - Αυτοπροσωπογραφίες)

Μάθημα 1

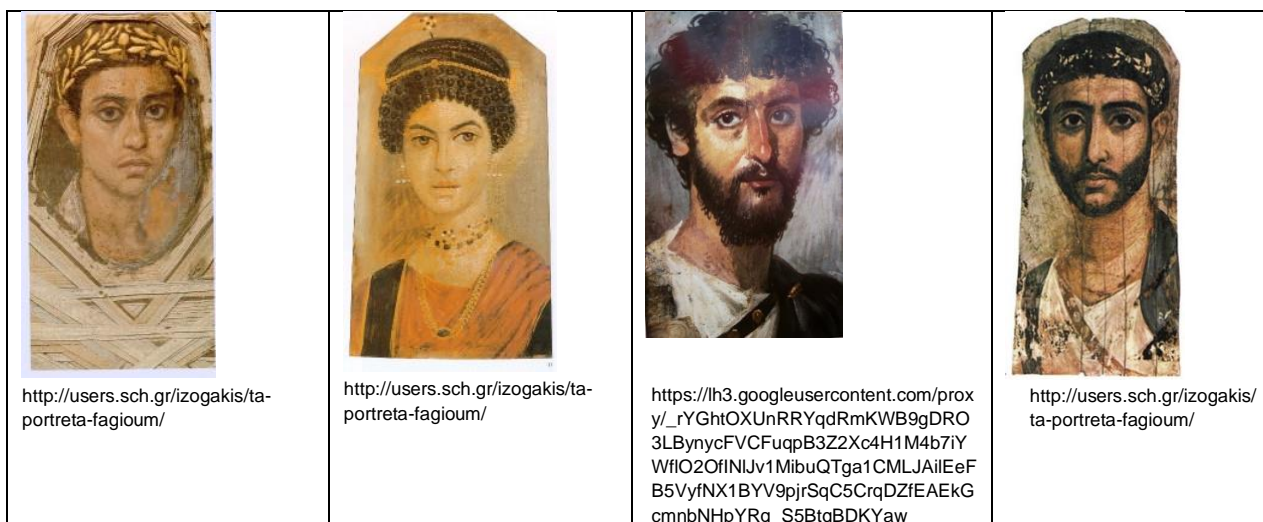
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Γνωριμία με το έργο του καλλιτέχνη

Ο καλλιτέχνης συστήνεται στα παιδιά και τους παρουσιάζει φωτογραφίες από κάποια έργα του σε μορφή παρουσίασης PowerPoint. Τα παιδιά μπορούν να κάνουν κάποιες ερωτήσεις στον καλλιτέχνη αν το επιθυμούν για να λύσουν απορίες τους σχετικά με τη δουλειά του.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Εισαγωγή στα πορτραίτα Φαγιούμ - Αναλογίες προσώπου

Η εκπαιδευτικός αναφέρει ότι τα παιδιά της Ε' τάξης θα κρεμάσουν στην αίθουσα εκδηλώσεων τα έργα τους που έχουν δημιουργήσει και είναι διάφορα, ταξιδιάρικα πουλιά που μεταναστεύουν και έχουν καταλήξει στον ίδιο χώρο για να διασφαλίσουν την επιβίωσή τους. Με θέμα τη μετανάστευση γίνεται λόγος για την έκφραση διάφορων συναισθημάτων και πως μπορούν να τα αποτυπώσουν δημιουργώντας τις αυτοπροσωπογραφίες τους. Τους αναφέρει επίσης, ότι με την ευκαιρία της αποφοίτησής τους θα τις κρεμάσουν στην αίθουσα εκδηλώσεων.

Ο καλλιτέχνης, τους παρουσιάζει μερικές εικόνες που δείχνουν πορτραίτα Φαγιούμ και τους ενθαρρύνει να τα περιγράψουν.

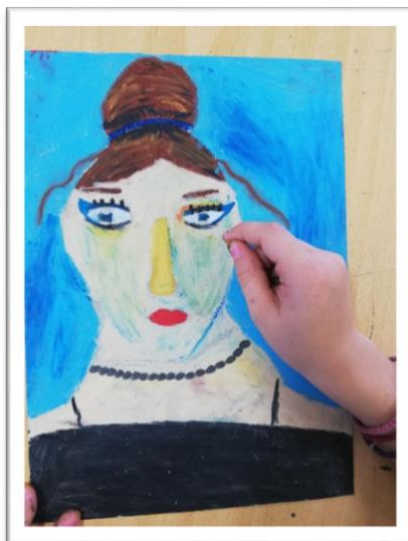
Ο καλλιτέχνης δίνει στα παιδιά οδηγίες για να μπορέσουν να κάνουν μετρήσεις σχετικά με το δικό τους πρόσωπο και τους κατευθύνει ώστε οι μετρήσεις τους να αποτυπωθούν στο χαρτί. Αφού βάλουν τα σημάδια σύμφωνα με τη μέτρησή τους, αρχίζουν να σχηματίζουν το πρόσωπό τους και με τη χρήση μικρού καθρέφτη προσπαθούν να αποδώσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Θερμά και Ψυχρά Χρώματα – Φως και σκιές

Μέσα από συζήτηση, τα παιδιά επαναφέρουν στη μνήμη τους τα θερμά και τα ψυχρά χρώματα. Ο καλλιτέχνης, τους αναφέρει ότι με τα ψυχρά χρώματα θα αποδώσουν τη λιγότερο φωτισμένη πλευρά του πορτραίτου τους ενώ με τα θερμά την πιο φωτεινή πλευρά. Αφού επιλέξουν ποια θα είναι η κάθε πλευρά αρχίζουν με τα ψυχρά χρώματα για να δημιουργήσουν τις σκιές, χρησιμοποιώντας καθρεφτάκι για να εντοπίσουν τα σημεία στο πρόσωπό τους που δημιουργούνται οι σκιές.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Δημιουργία Έγχρωμων Αυτοπροσωπογραφιών

Τα παιδιά δημιουργούν τις έγχρωμες αυτοπροσωπογραφίες τους και ο καλλιτέχνης τα καθοδηγεί πώς να χρησιμοποιήσουν τα χρώματα σύμφωνα με τα πορτραίτα Φαγιούμ. Τα παιδιά χρησιμοποιούν λαδοπαστέλ ώστε να πετύχουν αναμίξεις των χρωμάτων σε διάφορα σημεία.

Μάθημα 2

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Φως και σκιές

Ο καλλιτέχνης προβληματίζει τα παιδιά για το πώς να απεικονίσουν το φως και τη σκιά στις αυτοπροσωπογραφίες. Γίνεται αναφορά στα σημεία, στα οποία πέφτει το φως και σε ποια σημεία δημιουργείται σκιά. Στη συνέχεια δημιουργούν μαυρόασπρες αυτοπροσωπογραφίες, χρησιμοποιώντας μόνο 3 χρώματα, το μαύρο, το άσπρο και το γκριζο για να πετύχουν κατάλληλες αναμίξεις.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Δημιουργία Μαυρόασπρων Αυτοπροσωπογραφιών

Τα παιδιά επαναλαμβάνουν τις μετρήσεις τους για την προσωπογραφία τους και τις αποτυπώνουν στο χαρτί. Ξεκινούν να δημιουργούν τις σκιές και ακολούθως αποδίδουν τα χρώματα στις αυτοπροσωπογραφίες τους μέχρι να τις ολοκληρώσουν.

Σημείωση για τα τελικά έργα: Τα έργα των παιδιών της Ε΄ τάξης θα τοποθετούνταν στο ταβάνι της Αίθουσας Εκδηλώσεων για να δημιουργηθεί το σμήνος των πουλιών που μεταναστεύουν. Τα έργα των παιδιών της Στ΄ τάξης θα τοποθετούνταν το ένα δίπλα στο άλλο, ένα έγχρωμο, εναλλάξ με ένα μαυρόασπρο, σε σειρές και αφού θα φωτογραφίζονταν από επαγγελματία φωτογράφο, θα τυπώνονταν σε δύο πανό για να αξιοποιηθούν κατά την τελετή αποφοίτησης του σχολείου τον Ιούνιο. Δυστυχώς λόγω της πανδημίας του covid 19 δεν έγινε κατορθωτό να ολοκληρωθούν, για αυτό και δεν υπάρχουν φωτογραφίες με τα τελικά αυτά έργα.

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο Πάφου Στ΄ – Κάτω Πάφου

Σχεδιασμός/Εφαρμογή Μαθήματος: Σωτηρούλα Παλμύρη, εκπαιδευτικός

Εικαστικός: Χάρης Πασπαλής

Υποστήριξη: Φωτεινή Λάρκου, Σύμβουλος Τέχνης

Εποπτεία: Τερέζα Λαμπριανού, ΕΔΕ Τέχνης

Σχολική Χρονιά: 2019-2020